

YH pelasti Talvisodan - Talvisota pelasti Suomen

Esitelmä Ruutiukkojen kokouksessa 11.3.2024, Kalevan rotaryklubissa
13.3.2024 sekä Pirkkalan rotaryklubissa 14.3.2024

Seppo Laalo

Toisen maailmansodan siemenet Versaillesista

- 1919 Versaillesin rauhansopimus: Saksa syyllinen
- Saksa menetti kaikki siirtomaansa, laajat maa-alueet ja se riisuttiin aseista
- 1924-25 Mein Kampf: Lebensraum (Litvinov ☐ Stalin)
- 8/1939 Ribbentrop-sopimus: Puola, Baltia, Suomi
- 5.10. – 15.11.-39 Alueneuvottelut NL – Suomi (Paasikivi ja Tanner): 14 % maa-alueesta, Suomenlahden saaret, Kalastajasaarento, Hankoniemi + Lappohjan satama (Paldiski)
- 30.11.-39 Talvisota syttyi

Kannaksen Armeija perustettiin jo syksyllä-39

- Euroopan tilanne levontonta
- Suomen uhanalaisimmalle alueelle 80 000 miestä
- Komentajana kenrl Hugo Österman (ent. sotaväen päällikkö)
- Yleiset harjoitukset (YH = LKP): 9.10. ja 14.10.1939
- KanA:n suojajoukot 30 000 miestä 9.10.39 (vihollisarvio 130 000)
- Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen 30.11.1939
- Tehtiin linnoitustöitä mm. ”Mannerheim-linja”

Panssariesteitä "Mannerheim-linjalla" 9/1999

Taisteluhautaa Taipaleen Koukunniemessä 9/1999

YH = LKP 9.10.1939

- Maailmantilanteen kiristyessä puolustusneuvoston puheenjohtaja Mannerheim ehdotti puolustusministeri Niukkaselle Yleisiä kertausharjoituksia (ei vielä sotalakia)
- Puolustusministeriö määräsi Yleiset Kertausharjoitukset Suomeen
- Kaksi saapumiserää: 9.10. ja 14.10.1939 yht. 350 000 miestä = LKP
- Suomi – NL alueneuvottelut 5.10. – 15.11 (Paasikivi-Tanner)
- Paasikivi ja Tanner luulivat 15.11.39 neuvottelujen vielä jatkuvan
- Mainilan laukaukset 26.11.39
- NL aloitti Talvisodan 30.11.1939

Neuvostoliiton hyökkäysryhmitys 30.11.1939

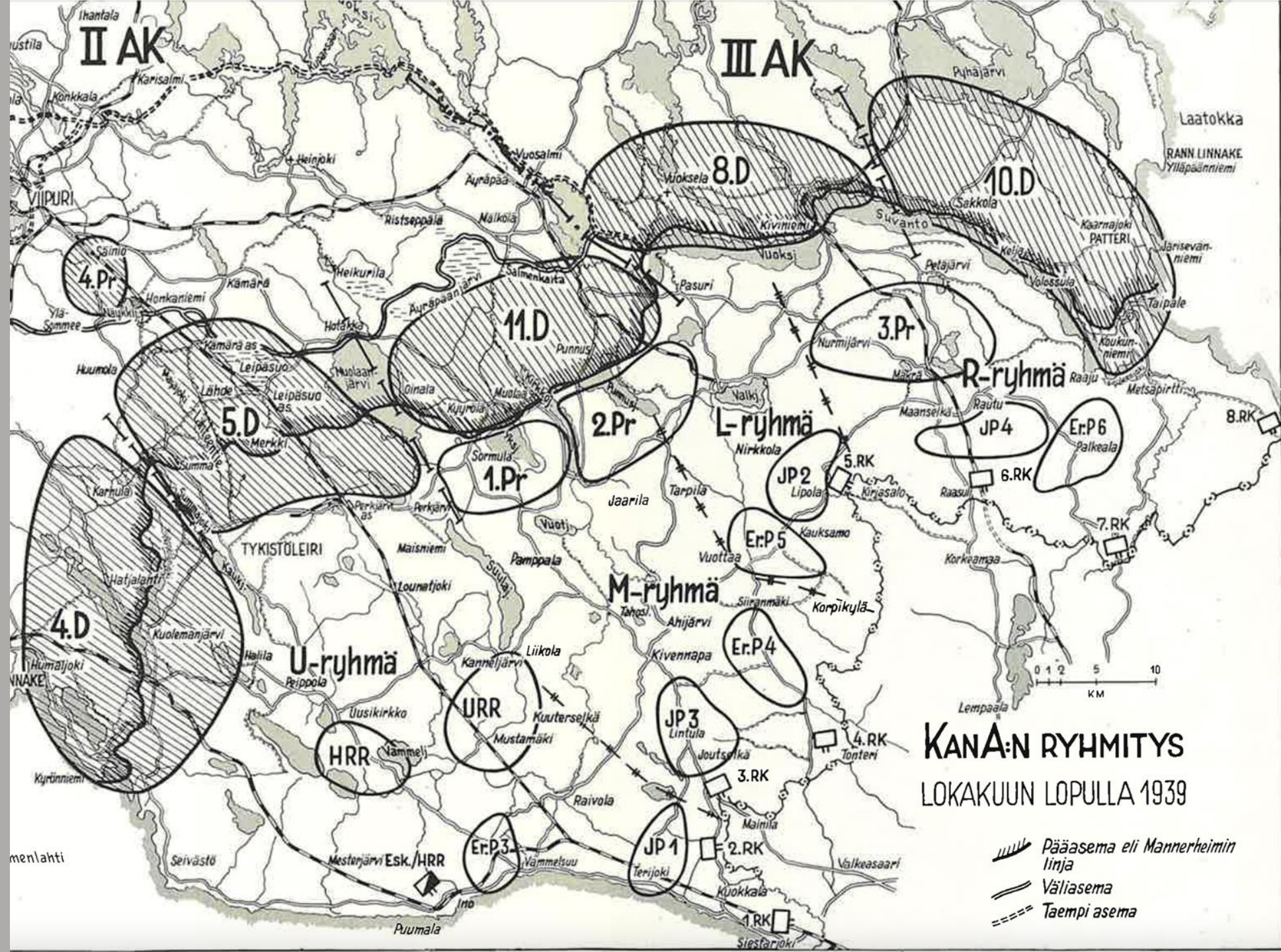
Voimasuhteet Neuvostoliitto – Suomi 1939 - Malli Cajander

- Maavoimat: Neuvostoliitto 1 400 000 – Suomi 350 000 miestä
- Tykistö: NL:lla nelinkertainen, kranaatteja määrättömästi
- PSV:t; 192-kertaiset; Suomella 10 Vickersiä ja muutama Renault
- Panssaritorjunta: pst-tykkejä, kasapanokset, polttopullot
- Ilmavoimat: NL:lla 12-kertaiset
- NL:n-divisioonat 18 000 miestä, raskaita mekanisoituja – huono tiestö
- NL:n upseerit kokemattomia, Stalinin vainot 1937
- Neuvostoliitto ja Saksa Suomea vastassa. Suomessa **TALVISODAN HENKI**: itsenäisyyden ajan yhteiskunnallisista ongelmista huolimatta.

Ulkomaista aseapua ostettiin...

- Ranskasta, Englannista, USA:sta, Ruotsista, Norjasta, Tanskasta, Unkarista, Sveitsistä, Italiasta, Saksasta
- Maailmantilanteesta johtuen asetoimituksia ehti Talvisotaan vain vähän – pääosa ehti vasta jatkosotaan
- **Maksusuoritukset vuodesta 1947 alkaen. Kaikki hankinnat maksettiin!**
- Talvisodassa saimme sotasaaliina enemmän aseita, kuin asehankinnoilla

Kannaksen armeijan ryhmitys lokakuun lopulla -39

KanA:n suojajoukot 9.10.-39 alkaen

- Lähikuntien varusmiehiä ja kertausharjoitettuja reserviläisiä - vailla sotakokemusta. 30 000 miestä, vihollisodote 130 000 miestä
- Tehtävänä varmistaa, että pääjoukot ehtivät ryhmittyä puolustuslinjoille Vuoksen vesistön pohjoispuolelle
- Suojajoukot ryhmitettiin Vuoksen eteläpuolelle syvyyssuuntaan valtakunnan rajalta johtavien teitten (7) ja rautatien varsille
- Linnoitustöitä – siviilit auttoivat sotilaita ja sotilaat siviileitä
- Viivytyस्ताisteluja käytiin vihollista tuhoten, teitä miinoittaen, rakennukset polttaen sekä sissisodan keinoin hidastaen vihollisen etenemistä.
- Viivytyks kesti 30.11. - 6.12.1939, jonka jälkeen joukot liittyivät puolustuslinjoilla taisteleviin joukkoihin

Suojajoukkojen johtaminen ja komentosuhteet

- kenrl Öhquist, Kannaksen tuntija, esimies: kenrl Östermanin
- ”Hyökkäys on paras puolustus”
- Sai luvan yhteen vastahyökkäykseen: ”Hölmön tölväys” 23.12.-39 oli täydellinen fiasko. Vastahyökkäys hidasliikkeisellä jalkaväkijoukolla talviolosuhteissa ilman tykistön, panssareiden ja ilmavoimien tukea.
- Öhquistin rintamalohko hoiti viivytystaistelun muuten hyvin
- Ei ylennetty kenraalin arvoon

Suojajoukkojen johtaminen ja komentosuhteet

- Sotamarsalkka Mannerheim, Puolustusvoimien ylipäällikkö
- Hyväksyi Suojajoukkojen taktiikaksi viivytystaktiikan
- Muutti mielipiteensä heti taisteluitten alussa vaatien taisteluita ”viimeiseen mieheen” ei hyväksynyt alueluovutuksia
- Joutui vastakkain Östermanin ja Öhquistin kanssa
- Sekoitti puuttumisellaan pahasti sodan johtamista

Suojajoukkojen johtaminen ja komentosuhteet

- Kenrl Österman: (Kannaksen armeijan komentaja), esimies Mannerheim
- Vastasi Suojajoukko-operaation johtamisesta
- Noudatti tiukasti alkuperäistä viivytystaktiikkaa
- Puolustuslinjat miehitettiin ajoissa - olivat taistelukunnossa 30.11.-39
- Suojajoukkojen tappiot olivat vain 0,7 prosenttia! Ne olivat täydessä taistelukunnossa, kun osallistuivat Talvisodan puolustustaisteluihin
- Hyvin suunniteltu ja johdettu operaatio
- Österman joutui Mannerheimin epäsuosioon – häntä ei milloinkaan ylennetty kenraalin arvoon.

Sotatoimialue Raudun asukkaiden evakuointi marras- joulukuussa 1939

- Rautulaiset olivat palanneet takaisin koteihinsa jo aikaisemmin syksyllä 1939 tehdyltä evakkomatkalta.
- Ylin valtio- ja sotilasjohto harkitsi väestön jättämistä asuinalueilleen !!!
- Organisointi: Yleisesikunta määrittä evakuoitavat alueet
- Evakuoinnista vastasivat: Lääninhallituksen virkamiehet
- Maaherra Manner ja kenrl Österman esittivät sisäministeri Kekkoselle Raudun pakkoevakuoimista marraskuun -39 aikana, mutta lupa saatiin vain puolentoista kilometrin levyiselle raja-alueelle.
- Paljon rautulaisia kuoli ja haavoittui sekä karjaa menehtyi paetessaan joulukuun alussa -39 Taipaleen ja Kiviniemen kautta länteen.
- Asukkaita Raudussa oli 6000 ja maatiloja 860

Karttakuva kirjasta
Karjalainen
Pataljoona
Erp-6 ensimmäinen
kansiaukeama

Väestö poistuu Karjalasta

Suomen kartta Talvisodan jälkeen

Ote ylipäällikön päiväkäskystä...

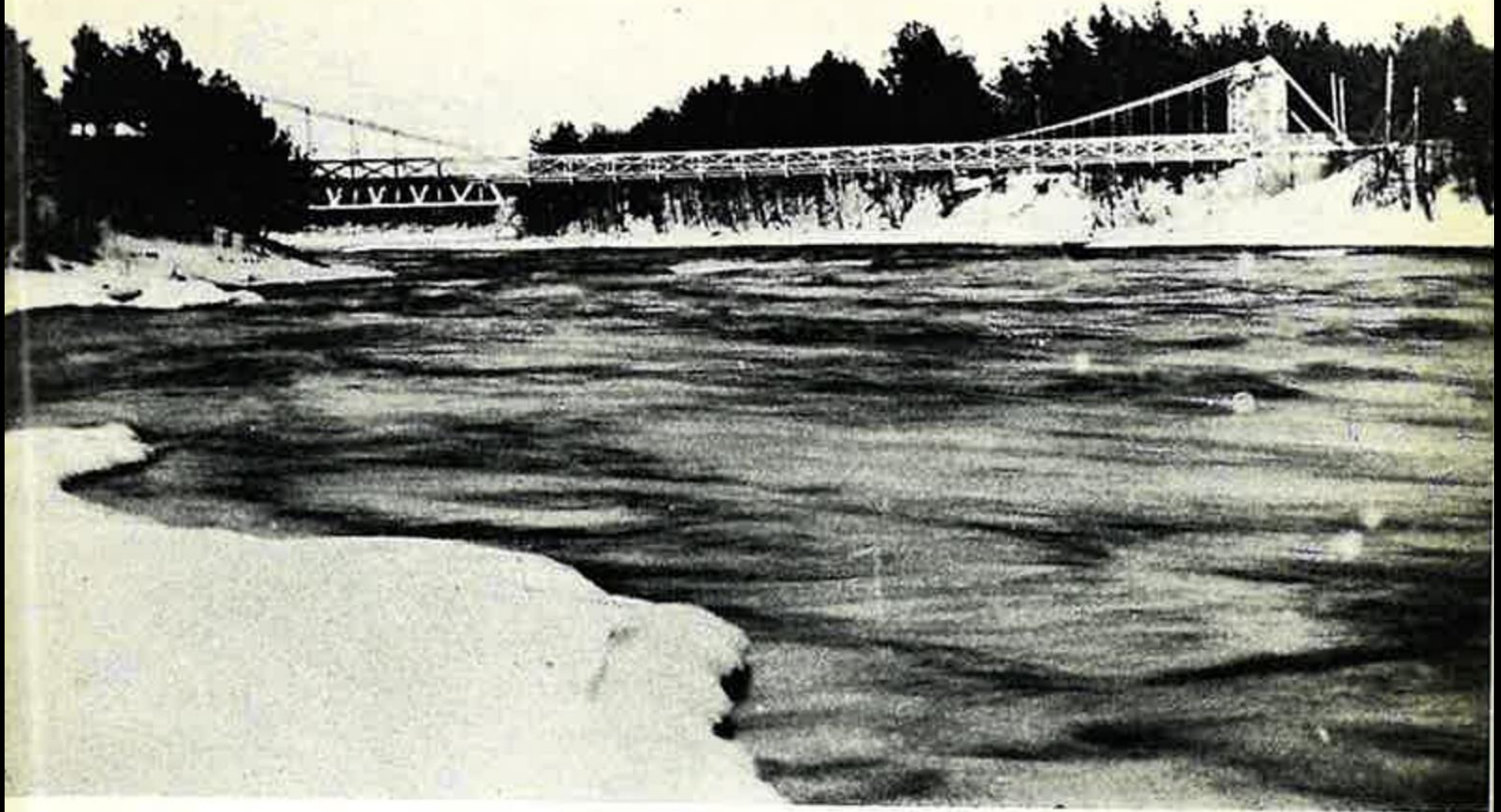
- ”Teidän sankaritekonne ovat herättäneet ihailua yli maiden, mutta kolme ja puoli kuukautta kestäneen sodan jälkeen olemme edelleen melkein yksin. **Emme ole saaneet enempää kuin 2 vahvistettua pataljoonaa tykkeineen ja lentokoneineen ulkomaista apua rintamillemme (ruotsalaiset vapaaehtoiset kahdeksi viikoksi)**, joilla omat miehemme taistelussa yötä päivää ilman vaihdon mahdollisuutta ovat saaneet ottaa vastaan yhä uusien vihollisvoimien hyökkäykset.
- **Valitettavasti ei suuriarvoista lupausta avusta, minkä länsivallat antoivat voitu toteuttaa, kun naapurimme itsestään huolehtien kielsivät joukoilta oikeuden läpikulkuun.**
- **Olen taistellut monilla tantereilla, mutta en vielä ole nähnyt vertaisianne satureita!”**

Mannerheim

Sodan pitkät jäljet 1977...

- Suojajoukot vetäytyivät Kiviniemen siltojen kautta Vuoksen pohjoisrannalle 6.12.39 mennessä. Lisäksi Taipaleessa kaksi lossia.
- Sillat räjäytettiin 6.12.39 kello 03.45.
- Isäni komppania ylitti sillat kello 3.00
- Illalliskeskustelu tamperelaisessa ravintolassa 1977:
- ”Olisin halunnut tavata sen miehen, joka Kiviniemen sillat räjäytti”
- ”Tässä Sinä nyt sen miehen näet”, venäläiset panssarit 100 metrin päässä omiista miehistämme. Ankara käsky.
- Aina on vähintään kaksi totuutta!

Kuva Kiviniemen maantiesilta ja takana rautatiesilta ennen Talvisotaa

Kiviniemen maantiesilta ja sen takana häämöttävä rautatiesilta talvisessa asussa. Valokuvattu ennen talvisotaa.

Esitelmässä käytetyt lähteet

- Max Jakobson: Diplomaattien talvisota
- Väinö Tanner: Olin ulkoministerinä Talvisodan aikana,
- Juho Niukkanen: Talvisodan puolustusministeri kertoo
- Hugo Österman: Neljännesvuosisata elämästäni
- Ohto Manninen ja Oleg Rzesrvski: Puna-armeija Stalinin tentissä
- Paavo Susitaival: Karjalainen pataljoona ErP-6 talvisodassa, ErP-6:n henkilöstö-vihkonen
- Vilho Laalon Talvisodan muistiinpanot ja sotilaspassi
- Kirvesmäen Kävijöiden Killan sotahistorialliset matkat Kannaksen taistelupaikoilla

Yrjö Jylhä komppanianpäällikkö ja runoilija

- Syntyi Tampereella 21.7.1903 – kuoli Turussa 30.12.1956
- Ylioppilaaksi Tampereen klassillisessa lyseossa 1922
- Opiskeli Turun ja Helsingin yliopistoissa
- Ulkomaisen kirjallisuuden kääntäjä
- Kotimaisia runoteoksia
- Talvisodassa JR 30:ssa ”soinilaiskomppanian” päällikkö
- Kiirastuli runoteos Talvisodasta 1941- paras Talvisodan kirja!
- Jyljälle ehdotettiin Mannerheim-ristiä jatkosodan aikana, jota ei voitu jälkikäteen Talvisodan ansioista myöntää

Veljet, vesitilkka tuokaa...

Erkki Kujalan hautakivi Killinkosken sankarihautausmaalla

1939

1945

– **VELJET, VESITILKKA TUOKAA** –

ASEVELIHENGEN MUISTOLLE

1995 SOTIEMME VETERAANIT

Yrjö Jylhän runo ”Kaivo”

Lausunta Yrjö Jyrinkoski

[Yrjö Jylhä: Kaivo | Elävä arkisto | yle.fi](#)

Yrjö Jylhän Kiirastuli-teoksessa on joukko sodan kauheuksia kuvaavia runoja. Kaivo kertoo haavoittuneen miehen pienestä toiveesta, tilkasta vettä.

Jylhän sotaa kuvailevat runot pohtivat sodan mielettömyyttä ja oikeutuksen puutetta, mutta ne vievät lukijansa myös raskaalle aikamatkalle sodan tantereille. Runoissa paistaa sotilaiden urhoollisuuden rinnalla pelot ja inhimillisyys.

Kun joku pyytää haavoissaan vain pientä vesitilkkaa, ja toveri lähtee hakemaan vettä, lukijassa herää toive, että asiat kääntyisivät vielä hyvälle tolalle.

Lopulta kuitenkin vedenhakija saa surmansa, ja haavoittunut pyytää edelleen kuiskaten vesitilkkaa.

Kaivo-runo ilmestyi Kiirastuli-kokoelmassa vuonna 1941.

Teksti: Paavo Rytsä

NL:n keskimatkan ohjuksen kuori

Terijoki, Pihlaisto 1998

Terijoki, Pihlaisto: maastoutettu ohjussiilo 1998

Terijoki, Pihlaisto: ohjussiilon rakenne 1998

